

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย และข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงการปฏิบัติงานโดยทั่วไป และมูลเหตุของการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นในโครงการก่อสร้างถนนในประเทศลาว ไทย และเวียดนาม และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกระบวนการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเพื่อระบุปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียกร้องสิทธิในการบริหารโครงการก่อสร้าง

จากข้อมูลที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 4, 5 และ 6 ทำให้ทราบถึงรูปแบบของสัญญา และขั้นตอนในการดำเนินงาน การวิเคราะห์มูลเหตุของการเรียกร้องสิทธิ และกระบวนการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นจริงในโครงการก่อสร้างถนนในประเทศลาว ไทย และเวียดนาม ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันทั้งในลักษณะและกระบวนการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้น

ในส่วนแรกได้กล่าวถึงรูปแบบของสัญญา และขั้นตอนในการดำเนินงานก่อสร้างถนน ซึ่งสัญญาที่ใช้ในโครงการเงินกู้และเงินช่วยเหลือของทั้งสามประเทศเป็นสัญญาที่ปรับปรุงมาจากสัญญา FIDIC และขั้นตอนในการดำเนินงานก่อสร้างถนนของโครงการเงินกู้และเงินช่วยเหลือในทั้งสามประเศมีองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบขอบเขตหน้าที่ค่อนข้างชัดเจน พร้อมทั้งความสัมพันธ์ในการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายถูกกำหนดไว้อย่างเป็นระเบียบแบบแผน แต่ในบางครั้งการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ในองค์กร ใช้เวลาก่อนข้งนานเนื่องจากมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมาจากหลายหน่วยงานส่งผลให้โครงการก่อสร้างมีความล่าช้า และในบางครั้งไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที รวมทั้งการตัดสินใจของผู้ที่ทำการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ นั้นมีขอบเขตอำนาจในการพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งในบางปัญหาต้องการความรวดเร็วในการตัดสินใจ

ในส่วนที่สองกล่าวถึงการวิเคราะห์มูลเหตุของการเรียกร้องสิทธิ ซึ่งประกอบด้วยปัญหาและมูลเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้างถนน โดยปัญหาการเรียกร้องสิทธิในโครงการก่อสร้างถนนของลาวและไทยมีความคล้ายกัน เนื่องจากการดำเนินงานของผู้ว่าจ้างและผู้รับเหมาของทั้งสองประเทศมีความคล้ายกัน ได้แก่ ข้อมูลจากการสถานที่ทำงานจริงไม่ตรงกับข้อมูลที่ได้มาจากการประเมินงาน ภัยธรรมชาติเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงาน ฝ่ายผู้ว่าจ้างไม่สามารถส่งมอบสถานที่ก่อสร้างให้แก่ผู้รับเหมาได้ตามเวลาที่กำหนด และการจ่ายเงินล่าช้าในส่วนใหญ่ของเงินงบประมาณ ส่วนการศึกษาในเวียดนามจากข้อมูลที่ได้มานั้นเจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้คำตอบได้ในบางประเด็น ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดเนื่องจากเวลาและภาษาที่ใช้ในการ

สื่อสารระหว่างการสัมภาษณ์ แต่จากภาพรวมที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการเงินกู้และเงินช่วยเหลือในเวียดนามนั้นมีปัญหาที่เกิดขึ้นที่ค่อนข้างคล้ายกับลาว และไทย

มูลเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิ ประกอบด้วย การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงขอบเขตของงาน การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความล่าช้าและการเร่งงาน การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความผันผวน ดังนี้

การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงขอบเขตของงาน

มูลเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงงานในทั้งสามประเทศพบว่า มีมูลเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิที่คล้ายกัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่ของการศึกษาในทั้งสามประเทศ คือ ประโยชน์ใช้สอยของงานก่อสร้าง เอกสารสัญญาที่มีความไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้สภาพของสถานที่ก่อสร้างที่แตกต่างไปจากเงื่อนไข ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ สภาพะจำกัดของงานใต้ดิน เหตุการณ์ทางธรรมชาติ ระดับน้ำใต้ดิน โดยส่วนใหญ่แล้วมีสาเหตุมาจากการสำรวจก่อนการออกแบบไม่ได้ทำการสำรวจอย่างละเอียดจึงส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในช่วงระหว่างที่ดำเนินงานก่อสร้าง

การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความล่าช้าและการเร่งงาน

กรณีความล่าช้าในการส่งมอบพื้นที่ก่อสร้าง ความล่าช้าในการชี้แจงรายละเอียดหรือแบบรูปก่อสร้างที่เกิดขึ้นในงานก่อสร้าง และความล่าช้าในการตรวจสอบและการทดสอบงานก่อสร้างในสัญญาได้ระบุให้ผู้รับเหมาได้รับการชดเชยทั้งเวลา และค่าเสียหายรวมถึงค่าผลกำไรที่ผู้รับเหมาควรได้รับ แต่ในความเป็นจริงแล้วจากการศึกษาในทั้งสามประเทศ พบว่าทางผู้ว่าจ้างไม่มีการพิจารณาในส่วนของค่าเสียหายและค่าผลกำไรที่ผู้รับเหมาควรได้รับในช่วงระหว่างที่เกิดความล่าช้าดังกล่าว แต่ฝ่ายผู้ว่าจ้างพิจารณาชดเชยให้เพียงเวลาที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงบประมาณของแต่ละโครงการมีอยู่เพียงจำกัด

การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความผันผวน

มูลเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความผันผวน คือ ความผันผวนของราคาวัสดุก่อสร้าง ราคาน้ำมัน และอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้ราคาค่าต้นทุนของงานก่อสร้างมีมูลค่าสูงเกินขอบเขตที่ผู้รับเหมาสามารถแบกรับไว้ได้ รวมไปถึงอัตราในการเสียภาษีของผู้รับเหมาที่ในบางครั้งมีอัตราการเสียภาษีที่สูงมากจนส่งผลให้ผู้รับเหมาไม่สามารถแบกรับไว้ได้ ในการพิจารณาชดเชยมีความคล้ายกันแต่มีความแตกต่างกันที่รายละเอียดในการพิจารณา นั่นคือจากการศึกษาในลาว และไทยได้มีการพิจารณาลึกลงไปในรายละเอียดและมีค่าที่ได้ออกมาเป็นอัตราร้อยละของมูลค่างานตามสัญญาต่อวัน ซึ่งอาจมีการพิจารณาค่าเสียหายที่ยังไม่ครบถ้วนทำให้ผู้รับเหมาไม่ได้รับความเป็นธรรมในการชดเชยดังกล่าว

ในส่วนที่สามเป็นกระบวนการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นในงานก่อสร้างถนนของทั้งสามประเทศ โดยส่วนใหญ่การพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ ฝ่ายผู้ว่าจ้างมีตัวแทนเป็นวิศวกรทำหน้าที่ในการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิจากประสบการณ์ถึงประเภทและงานที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว จึงทำการเจรจาต่อรองกับผู้รับเหมาเพื่อให้ได้ราคาที่สมเหตุผล โดยการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นมีการพิจารณาเรียงตามลำดับความสำคัญของเอกสารสัญญา และใช้วิธีการเปรียบเทียบแผนงานจริงในการดำเนินงานกับแผนงานเดิมที่ได้มีการวางแผนเอาไว้ เพื่อขยายระยะเวลาในการดำเนินงานรวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และค่าผลกำไรที่ผู้รับเหมาสมควรได้รับ โดยได้บวกเพิ่มเป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิจากปัญหาและมูลเหตุที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานสามารถสรุปได้ดังนี้

วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้นทุนทางอ้อมสำหรับสำนักงาน (Home Office Overhead)

การพิจารณาการเรียกร้องสิทธิเกี่ยวกับการประเมินต้นทุนทางอ้อมสำหรับสำนักงาน จากการศึกษาในลาว และไทยพบว่าไม่มีวิธีในการพิจารณาค่าดังกล่าวโดยคิดเป็นอัตราร้อยละของมูลค่าความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้น และจากการศึกษาในเวียดนามไม่มีการพิจารณาค่าชดเชยดังกล่าวให้แก่ผู้รับเหมา แต่ในความเป็นจริงแล้วฝ่ายผู้ว่าจ้างไม่ได้ทำการพิจารณาในส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานให้แก่ผู้รับเหมา แต่ในการเรียกร้องสิทธิเพื่อขอชดเชยค่าเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้นทางผู้รับเหมาได้บวกเพิ่มจากค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงรวมไปกับค่าแรงงานหรือวัสดุที่ใช้เพิ่มขึ้นในการดำเนินงานแล้ว

เอกสารและหลักฐานที่ใช้ในการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ

เอกสารที่ใช้ประกอบการเรียกร้องสิทธิโดยส่วนใหญ่แล้วจะประกอบด้วยจดหมายโต้ตอบ รูปถ่าย เทปบันทึก รายงานประจำวัน รายงานประจำสัปดาห์ เอกสารเปลี่ยนแปลงงาน เอกสารสัญญา เอกสารด้านราคา แผนการดำเนินงาน รายงานการประชุม รายงานเกี่ยวกับวัสดุและแรงงานที่ใช้ และเอกสารสอบถามข้อมูล โดยในแต่ละประเทศที่ศึกษามีข้อมูลในการดำเนินงานก่อสร้างของแต่ละโครงการที่มีความแตกต่างกันออกไปตามแหล่งของข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ และข้อมูลในแต่ละวันนั้นยังมีความแตกต่างกันด้วย

แหล่งข้อมูลที่ใช้สนับสนุนการพิจารณาชดเชยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการเรียกร้องสิทธิ

โดยส่วนใหญ่แล้วในสัญญาก่อสร้างได้ระบุถึงเอกสารที่จำเป็นในการเรียกร้องสิทธิ ข้อมูลที่จำเป็นในการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ แหล่งที่มาของข้อมูลดังกล่าวไว้แล้ว และในแต่ละประเทศได้ให้ความสำคัญต่อเอกสารที่ใช้ในการเรียกร้องสิทธิที่คล้ายกัน แต่แหล่งของข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณานั้นมีความแตกต่างกันออกไปตามข้อกำหนดของแหล่งเงินทุนของโครงการในการพิจารณาตัดสินการเรียกร้องสิทธิในทั้งสามประเทศจะมุ่งตรงไปที่ปัญหาที่เกิดขึ้นและความ

พึงพอใจในการตัดสินใจของทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้น เนื่องจากความไม่พอใจของฝ่ายอีกหนึ่งในการพิจารณาตัดสินใจ แต่การเก็บบันทึกข้อมูลในช่วงระหว่างการดำเนินงานก่อสร้างในลาว และเวียดนามพบว่ายังไม่มีแบบฟอร์มมาตรฐานที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวยังไม่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพที่ดี ซึ่งสามารถส่งผลให้ข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาขาดความน่าเชื่อถือ และบางครั้งอาจมีการสูญหายของข้อมูลได้

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการพิจารณาขาดเซชการเรียกร้องสิทธิเนื่องจากมูลเหตุและปัญหาที่สำคัญอันส่งผลต่อการดำเนินงานในระดับสูง ได้แก่ การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความล่าช้าและการเร่งงาน การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากสภาพของสถานที่ก่อสร้างแตกต่างไปจากเงื่อนไข และกระบวนการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทในการเรียกร้องสิทธิ ดังนี้

การพิจารณาขาดเซชการเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความล่าช้าและการเร่งงาน

จากความล่าช้าในการจ่ายเงินที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นการเบิกจ่ายเงินในส่วนของเงินสนับสนุนจากรัฐบาลและผู้ว่าจ้างไม่สามารถจ่ายเงินตามเวลาที่กำหนด จากการศึกษาในลาวผู้ว่าจ้างจะชดเชยค่าเสียหายเนื่องจากความล่าช้าในการจ่ายเงินเป็น น้ำมัน ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศ รวมถึงการลดภาษีที่ต้องจ่ายให้กับภาครัฐและผลประโยชน์ในการคัดเลือกเพื่อทำงานในโครงการรัฐบาลโครงการต่อไป จากการศึกษาในไทยผู้ว่าจ้างและผู้รับเหมาเคยทำงานร่วมกันมาก่อนในหลายๆ โครงการ ซึ่งส่งผลทำให้ทุกฝ่ายได้เรียนรู้ถึงรูปแบบในการปฏิบัติงานและรับทราบถึงปัญหาในข้อนี้คือจึงไม่มีการเรียกร้องสิทธิเนื่องจากการจ่ายเงินล่าช้า สำหรับการศึกษานในเวียดนามพบว่าดอกเบี้ยจากความล่าช้าในการจ่ายเงินที่ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายเงินงวดนั้น ทางผู้ว่าจ้างจะคิดดอกเบี้ยจากความล่าช้าในการจ่ายเงินให้แก่ผู้รับเหมาตามงานที่ทำแล้วเสร็จในงวดนั้นๆบวกกำไรไม่เกินอัตราร้อยละ 7 ของมูลค่างานที่ทำแล้วเสร็จในงวดนั้น

การพิจารณาขาดเซชการเรียกร้องสิทธิเนื่องจากสภาพของสถานที่ก่อสร้างแตกต่างไปจากเงื่อนไข

ในส่วนของ การเรียกร้องสิทธิที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย ยกตัวอย่างเช่น เกิดน้ำท่วม ผู้รับเหมาต้องนำหลักฐานมาจากกรมอุตุนิยมวิทยาหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิขอขยายเวลาก่อสร้างของผู้ว่าจ้าง และสำหรับการเรียกร้องสิทธิเพื่อขอค่าชดเชยที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย ผู้รับเหมาสามารถเรียกร้องสิทธิได้จากบริษัทประกันภัย

กระบวนการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทในการเรียกร้องสิทธิ

จากการศึกษาในทั้งสามประเทศพบว่าเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นในระหว่างการดำเนินงานก่อสร้างอยู่นั้นทางผู้ว่าจ้างและผู้รับเหมาได้ทำการเจรจากันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาค้างๆที่เกิดขึ้นใน

เบื้องต้น และเพื่อป้องกันการเกิดขึ้นของพิพาทหรือขัดแย้ง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วทั้งสองฝ่ายสามารถยุติปัญหาหรือข้อพิพาทดังกล่าวได้ที่ขั้นตอนของการเจรจาตกลง จึงไม่มีปัญหาถึงขั้นที่ต้องใช้กระบวนการระงับข้อพิพาท เช่น Dispute Adjudication Board (DAB) หรือขั้นตอนอื่นที่สูงกว่าในการแก้ไขปัญหาหรือข้อพิพาทตามที่ได้มีระบุไว้ในสัญญาก่อสร้าง

7.2 ข้อจำกัดในการดำเนินงานวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ ต่างประเทศซึ่งได้แก่ ประเทศลาว และเวียดนามมีข้อจำกัดในการดำเนินงานหลายประการ ได้แก่

- เงินงบประมาณ และเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานมีจำกัด
- การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอุปสรรคอย่างมาก เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ จึงจำเป็นต้องมีล่ามระหว่างที่ทำการสัมภาษณ์ทำให้มีเวลาในการสัมภาษณ์น้อยลง และเวลาที่ทำการสัมภาษณ์และดำเนินการเก็บข้อมูลนั้นมีค่อนข้างจำกัด
- ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเป็นของผู้ว่าจ้างเพียงฝ่ายเดียวจึงทำให้การรายงานผลการวิเคราะห์และวิจัยไปในมุมมองของผู้ว่าจ้าง

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากการเรียกร้องสิทธิและปัญหาที่เกิดขึ้นตามที่ได้เสนอไปแล้วนั้น เป็นการนำเสนอการเรียกร้องสิทธิในมุมมองของผู้ว่าจ้างในหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก และเป็นโครงการที่ตั้งอยู่ในประเทศลาว ไทย และเวียดนาม ซึ่งการเรียกร้องสิทธิไม่ได้เป็นภาพรวมที่เกิดขึ้นทั้งหมดในประเทศดังกล่าว แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นเท่านั้น ดังนั้นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตมีดังนี้

- การดำเนินงานเรียกร้องสิทธิในมุมมองของทั้งผู้รับเหมาและผู้ว่าจ้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และสามารถเปรียบเทียบการดำเนินงานของทั้งสองฝ่ายได้
- ประเภทของโครงการที่ศึกษาควรเป็นโครงการประเภทงานก่อสร้างอาคาร ซึ่งอาจทำให้เห็นถึงการเรียกร้องสิทธิที่แตกต่างออกไปจากโครงการประเภทถนน
- เป็นโครงการก่อสร้างที่มีผู้ว่าจ้างเป็นเอกชน